

राष्ट्रीय संस्कृत संस्थान , मानितविश्वविद्यालय

भोपालपरिसर, भोपाल

नियमावली : (अधिक जानकारी हेतु www.sanskrit.nic.in में देखें)

क्र.सं	प्रतियोगिता:	अधिकृत कक्षा	निर्धारितग्रन्थाः/अध्येतव्यविषयाः
1.	व्याकरणभाषणम्	आचार्यः/शास्त्री-III	वैयाकरणसिद्धान्तमञ्जूषा, शक्तिनिरूपणात् व्यंजनानिरूपणान्तो भागः
2.	साहित्यभाषणम्	आचार्यः/शास्त्री-III	रसगङ्गाधरस्य प्रथमानने रसभेदनिरूपणसमाप्तिं यावत्
3.	न्यायभाषणम्	आचार्यः/शास्त्री-III	दिनकरीये प्रत्यक्षखण्डः
4.	साङ्ख्ययोगभाषणम्	आचार्यः/शास्त्री-III	साङ्ख्यतत्त्वकौमुदी (सम्पूर्णा)
5.	मीमांसाभाषणम्	आचार्यः/शास्त्री-III	भाट्टदीपिकायाः पञ्चमाध्यायः
6.	वेदान्तभाषणम्	आचार्यः/शास्त्री-III	ब्रह्मसूत्रशाङ्करभाष्येद्वितीयाध्यायस्यतृतीयचतुर्थपादौ
7.	धर्मशास्त्रभाषणम्	आचार्यः/शास्त्री-III	याज्ञवल्क्यस्मृतेः आचाराध्यायः
8.	ज्योतिषभाषणम्	आचार्यः/शास्त्री-III	बृहत्संहितायाः प्रासादलक्षणाध्यायः, वास्तुविद्याध्यायश्च
9.	जैनबौद्धदर्शनभाषणम्	आचार्यः/शास्त्री-III	प्रमाणवार्तिकं
10.	वेदभाष्यभाषणम्	आचार्यः/शास्त्री-III	निरुक्तस्य प्रथमाध्यायः
11.	साहित्यशलाका	शास्त्री / आचार्य	कुवलयानन्दः 51 अलङ्कारतः 100 यावत्
12.	व्याकरणशलाका	शास्त्री / आचार्य	महाभाष्यस्य सप्तमाष्टमनवमाहिनिकानि
13.	न्यायशलाका	शास्त्री / आचार्य	व्युत्पत्तिवादे द्वितीयाकारकम्
14.	ज्योतिषशलाका	शास्त्री / आचार्य	सूर्यसिद्धान्ते आदितः त्रिप्रश्नाधिकारान्तः
15.	वेदान्तशलाका	शास्त्री / आचार्य	गीताभाष्ये प्रथमाष्टकम्
16.	पुराणेतिहासशलाका	शास्त्री / आचार्य	मार्कण्डेयपुराणे चण्डीसप्तशती
17.	मीमांसाशलाका	शास्त्री / आचार्य	शाबरभाष्ये प्रथमाध्याये प्रथमपादः
18.	शास्त्रार्थविचारः	शास्त्रिप्रथमवर्षतः	पदवृत्तिविचारः
19.	काव्यकण्ठपाठः	प्र.म.ए.म. प्राक्शास्त्री/उ.म.	कुमारसम्भवे 9 तः 13 यावत्
20.	अमरकोशकण्ठपाठः	प्र.म.ए.म. प्राक्शास्त्री/उ.म.	सम्पूर्णः अमरकोशः
21.	अष्टाध्यायीकण्ठपाठः	सर्वेषां कृते	सम्पूर्णा अष्टाधायी
22.	धातुरूपकण्ठपाठः	सर्वेषां कृते	गतवर्षस्य नियमावल्यां निर्दिष्टाः 100 धातवः
23.	श्रीमद्भगवद्गीताकण्ठ-पाठः	प्राक्शास्त्री	सम्पूर्णा गीता
24.	अक्षरश्लोकी	सर्वेषां कृते	निर्दिष्टग्रन्थेभ्यः श्लोकाः स्वीकार्याः
25.	शास्त्रीयस्फूर्तिस्पर्धा	सर्वेषां कृते	
26.	पद्यरचना/समस्यापूर्तिः	सर्वेषां कृते	

धातुरूपकण्ठपाठनिमित्तं निर्दिष्टाः धातवः

- भ्वादिगणे 1. भू-सत्तायाम्, 2. हसे-हसने, 3. पठ-व्यक्तायां वाचि, 4. रक्ष-पालने, 5. वद-व्यक्तायां वाचि, 6. गम्लु-गतौ, 7. दृशिर्-प्रेक्षणे, 8. पा-पाने, 9. प्ठा-गतिनिवृत्तौ, 10. घ्रा-गन्धोपादाने, 11. पद्लु-विशरणगत्यवसादनेषु, 12. डुपचष्-पाके, 13. णम-प्रहृत्वे शब्दे च, 14. स्मृ-आध्याने, 15. जि-जये, 16. श्रु-श्रवणे, 17. कृष-विलेखने, 18. वस-निवासे, 19. त्यज-हानौ, 20. सेवु-सेवने, 21. दुलभष्-प्राप्तौ, 22. वृधु-वृद्धौ, 23. मुद-हर्षे, 24. पठ-मर्षणे, 25. वृत्-वर्तने, 26. ईक्ष-दन्ते, 27. णीञ्-प्रापणे, 28. हञ्-हरणे, 29. टुयाचृ-याञ्चायाम्, 30. वह-प्रापणे।
- अदादिगणे 31. अद-भक्षणे, 32. अस-भुवि, 33. इण्-गतौ, 34. रुदिर्-अश्रुविमोचने, 35. जिष्विप्-शये, 36. दुह-प्रपूरणे, 37. लिह्-आस्वादने, 38. हन-हिंसागत्योः, 39. ष्टुञ्-स्तुतौ, 40. या-प्रापणे, 41. पा-रक्षणे, 42. शासु-अनुशिष्टौ, 43. विद-ज्ञाने, 44. आस-उपवेशने, 45. शीङ्-स्वप्ने, 46. इङ्-अध्ययने, 47. ब्रूञ्-व्यक्तायां वाचि।
- जुहोत्यादिगणे 48. हु-दानादानयोः, 49. जिभी-भये, 50. ह्री-लज्जायाम्, 51. डुभृञ्-धारणपोषणयोः, 52. ओहाक्-त्यागे, 53. माङ्-माने शब्दे च, 54. डुदाञ्-दाने, 55. डुदाञ्-धारणपोषणयोः।
- दिवादिगणे 56. दिवु-क्रोडा.कान्तिगतिषु, 57. नृती-गातृविक्षेपे, 58. णश-अदर्शने, 59. भ्रमु-अनवस्थाने, 60. श्रमु-तपसि खेदे च, 61. पिवु-तन्तुसन्ताने, 62. षूङ्-प्राणिप्रसवे, 63. शो-तनूकरणे, 64. पद-गतौ, 65. कुप-क्रोधे, 66. युध-संप्रहारे, 67. जनी-प्रादुर्भावे।
- स्वादिगणे 68. चिञ्-चयने, 69. आप्लु-व्याप्तौ, 70. शकलृ-शक्तौ, 71. अशू-व्याप्तौ संघाते च, 72. षुञ्-अभिषवे।
- तुदादिगणे 73. तुद-व्यथने, 74. इष-इच्छायाम्, 75. लिख-अक्षरविन्यासे, 76. प्रच्छ-जीप्सायाम्, 77. स्पृश-संस्पर्शने, 78. कृ-विक्षेपे, 79. गृ-निगरणे, 80. क्षिप-प्रेरणे, 81. मृङ्-प्राणत्यागे, 82. मुच्लु-मोक्षणे।
- रुधादिगणे 83. रुधिर्-आवरणे, 84. भिदिर्-विदारणे, 85. छिदिर्-द्वैधीकरणे, 86. हिसि-हिंसायाम्, 87. युजिर्-योगे, 88. भञ्जो-आमर्दने, 89. भुज-पालनाभ्यवहारयोः।
- तनादिगणे 90. तनु-विस्तारे, 91. डुकृञ्-करणे।
- क्र्यादिगणे 92. डुक्रीञ्-द्रव्यविनिमये, 93. ज्ञा-अवबोधने, 94. बन्ध-बन्धने, 95. मन्थ-विलोडने, 96. ग्रह-उपादाने।
- चुरादिगणे 97. चुर-स्तेये, 98. चिति-स्मृत्याम्, 99. भक्ष-अदने, 100. कथ-वाक्यप्रबन्धे

अक्षरश्लोकी में निर्धारित ग्रन्थ

- अक्षरश्लोक्याम् अधोनिर्दिष्टग्रन्थेभ्यः एव श्लोकाः स्वीकरणीयाः 1. स्वप्नवासवदत्तम्, 2. रघुवंशम्, 3. कुमारसम्भवम्, 4. बुद्धचरितम् (अश्वघोषस्य) 5. सौन्दरानन्दम् (अश्वघोषस्य) 6. किरातार्जुनीयम्, 7. अभिज्ञानशाकुन्तलम्, 8. विक्रमोर्वशीयम्, 9. मालविकाग्निमित्रम्, 10. मेघदूतम्, 11. नैषधीयम्, 12. उत्तररामचरितम्, 13. शिशुपालवधम्, 14. मृच्छकटिकम्, 15. मुद्राराक्षसम्, 16. भर्तृहरेः सुभाषितत्रिशती, 17. गङ्गाधरशास्त्रप्रणीतः अलिविलासिसंलापः, 18. श्रीशङ्करभगवत्पादविरचिता सौन्दर्यलहरी, 19. शिवमहिम्नस्तोत्रम्, 20. महिषासुरमर्दिनीस्तोत्रम्, 21. पण्डितराजजगन्नाथस्य पञ्च लहर्यः गङ्गालहरी (पीयूषलहरी), अमृतलहरी, करुणालहरी (विष्णुलहरी), लक्ष्मीलहरी, सुधालहरी, 22. पण्डितराज-जगन्नाथविरचित-भामिनीविलासः, 23. शिवशतकम् एतेभ्यः ग्रन्थेभ्यः सर्वे श्लोकाः स्वीकर्तुं शक्यन्ते।